

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 16.5.2007
COM(2007) 255 konč.

POROČILO KOMISIJE

KONVERGENČNO POROČILO ZA LETO 2007 O CIPRU

(pripravljeno v skladu s členom 122(2) Pogodbe na zahtevo Cipra)

{SEC(2007) 623}

1. 1. NAMEN POROČILA

Na podlagi člena 122(2) Pogodbe morata Komisija in Evropska centralna banka (ECB) najmanj enkrat vsaki dve leti ali na zahtevo države članice, za katero velja odstopanje, poročati Svetu o napredku, ki so ga države članice dosegle pri izpolnjevanju svojih obveznosti glede uresničevanja ekonomske in monetarne unije.

To poročilo je bilo pripravljeno na podlagi zahteve Cipra, predložene 13. februarja 2007. Tehnična priloga k temu poročilu (SEC(2007)623) vsebuje podrobnejšo oceno stanja konvergence na Cipru.

Vsebino poročil, ki sta jih pripravili Komisija in ECB, ureja člen 121(1) Pogodbe. Ta člen zahteva, da se v poročilih preveri združljivost nacionalne zakonodaje, vključno s statutom nacionalne centralne banke, s členoma 108 in 109 Pogodbe ter Statutom ESCB in ECB (Statut ESCB). V poročilih se tudi preveri, ali je zadevna država članica dosegla visoko stopnjo trajnostne konvergence, pri čemer se upošteva, kako država članica izpolnjuje konvergenčna merila (stabilnost cen, proračunsko stanje, stabilnost deviznega tečaja, dolgoročne obrestne mere) in številne druge dejavnike iz zadnjega pododstavka člena 121(1). Štiri konvergenčna merila so natančneje določena v protokolu, ki je priloga k Pogodbi (Protokol št. 21 o konvergenčnih merilih).

V tem poročilu so pregledana samo področja, na katerih vlada Republike Ciper izvaja učinkovit nadzor, kot je to opredeljeno v Protokolu št. 10, ki je priloga Akta o pristopu iz leta 2003, kot se je ravnalo pri vseh drugih zadevnih postopkih (npr. postopek v zvezi s čezmernim primanjkljajem, lizbonska strategija, sodelovanje v ERM II).

Preučitev združljivosti *nacionalne zakonodaje*, vključno s statuti nacionalnih centralnih bank, s členoma 108 in 109 Pogodbe in Statutom ESCB zahteva oceno upoštevanja prepovedi denarnega financiranja (člen 101 ES) in prepovedi privilegiranega dostopa (člen 102 ES) in oceno skladnosti s cilji ESCB (člen 105(1) ES), neodvisnosti centralnih bank (člen 108 ES) ter vključitve nacionalnih centralnih bank v ESCB (več členov Pogodbe ES in Statuta ESCB).

Merilo stabilnosti cen je opredeljeno v prvi alineji člena 121(1) Pogodbe: „doseganje visoke stopnje stabilnosti cen [...] je razvidno iz stopnje inflacije, ki je blizu stopnji inflacije največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen“.

Člen 1 Protokola o konvergenčnih merilih nadalje določa, da „merilo stabilnosti cen [...] pomeni, da ima država članica trajno stabilne cene in povprečno stopnjo inflacije, zabeleženo v enem letu pred pregledom, ki ne presega za več kakor 1,5 odstotne točke stopnje inflacije največ treh držav članic z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen. Višina inflacije se izračuna z uporabo indeksa cen življenjskih potrebščin na primerljivi osnovi, upošteva razlike v definicijah posameznih držav.“ Zahteva trajnosti pomeni, da mora biti zadovoljiv razvoj inflacije predvsem posledica obnašanja stroškov vložkov in drugih dejavnikov, ki strukturno vplivajo na gibanje cen, ne pa vpliva začasnih dejavnikov. Pregled konvergence zato vključuje oceno dejavnikov, ki povzročajo inflacijo, in

srednjeročnih obetov. Ocenjuje se tudi, ali bo država verjetno dosegla referenčno vrednost v prihodnjih mesecih.¹

Referenčna vrednost inflacije je marca 2007² znašala 3,0 %, najboljše države članice pa so bile Finska, Poljska in Švedska.

Pogodba opredeljuje *merilo deviznega tečaja* v tretji alineji člena 121 kot „upoštevanje normalnih meja nihanja, predvidenih z mehanizmom deviznega tečaja evropskega denarnega sistema, v obdobju najmanj dveh let brez devalvacije glede na valuto katere koli druge države članice“.

Člen 3 Protokola o konvergenčnih merilih določa: „merilo sodelovanja v mehanizmu deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema (...) pomeni, da je država članica upoštevala normalne meje nihanja, predvidene z mehanizmom deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema brez hujših napetosti vsaj zadnji dve leti pred pregledom. Država članica v tem času zlasti ni na lastno pobudo devalvirala dvostranskega osrednjega tečaja svoje valute glede na valuto druge države članice“.

Ustrezno dveletno obdobje za ocenjevanje stabilnosti deviznega tečaja v tem poročilu je obdobje od 27. aprila 2005 do 26. aprila 2007.

Konvergenčno merilo v zvezi s *proračunskim stanjem* je opredeljeno v drugi alineji člena 121(1) Pogodbe kot „vzdržnost stanja javnih financ: to izhaja iz doseženega proračunskega stanja brez čezmernega primanjkljaja v skladu s členom 104(6)“. Poleg tega člen 2 Protokola o konvergenčnih merilih določa, da to merilo pomeni, da „v času pregleda država članica ni predmet Odločbe Sveta iz člena 104(6) te pogodbe o obstoju čezmernega primanjkljaja“.

Četrta alineja člena 121(1) Pogodbe zahteva „trajnost dosežene konvergence in sodelovanja države članice v mehanizmu deviznega tečaja evropskega monetarnega sistema, kar se kaže v *ravni dolgoročnih obrestnih mer*“. Člen 4 Protokola o konvergenčnih merilih nadalje določa, da „merilo konvergence obrestnih mer (...) pomeni, da ima država članica v enem letu pred pregledom tako povprečno dolgoročno nominalno obrestno mero, ki ne presega za več kakor 2 odstotni točki dolgoročne obrestne mere v največ treh državah članicah z najboljšimi doseženimi rezultati glede stabilnosti cen. Obrestne mere se izračunajo na podlagi dolgoročnih državnih obveznic ali primerljivih vrednostnih papirjev, upoštevaje razlike v definicijah posameznih držav“.

Referenčna vrednost obrestne mere je marca 2007 znašala 6,4 %.

Člen 121 Pogodbe zahteva tudi pregled drugih dejavnikov, ki so pomembni za gospodarsko povezovanje in konvergenco. Ti dodatni dejavniki vključujejo povezovanje finančnih in proizvodnih trgov, razvoj tekočega računa plačilne bilance in gibanje stroškov dela na enoto ter druge cenovne kazalce. Slednji so zajeti v oceni stabilnosti cen.

¹ Napoved referenčne vrednosti je povezana z velikimi negotovostmi, saj se izračunava na podlagi inflacijskih napovedi za tri države članice, ki bodo v napovednem obdobju predvidoma imele najnižjo inflacijo, zaradi česar je možno območje napake večje.

² Presečni datum za podatke iz tega poročila je 26. april 2007.

V Konvergenčnem poročilu iz decembra 2006 je Komisija ocenila, da Ciper izpolnjuje tri izmed konvergenčnih meril (merila stabilnosti cen, proračunskega stanja in dolgoročnih obrestnih mer). Do sprejetja novega osnutka zakona, ki spreminja Zakon o centralni banki Cipra iz let 2002 in 2003, je veljalo, da zakonodaja Cipra, zlasti Zakon o Centralni banki Cipra, ni v celoti združljiva s členom 109 Pogodbe in Statutom ESCB v zvezi z vključitvijo centralne banke v ESCB ob uvedbi eura.

2. PRAVNA ZDRUŽLJIVOST

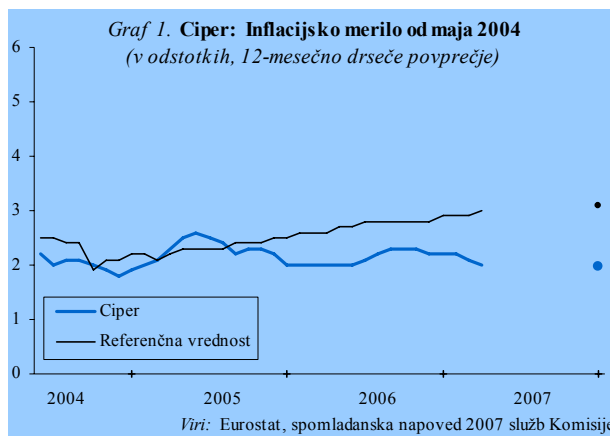
Vse preostale nezdržljivosti je v odpravil Zakon o spremembi Zakonov o Centralni banki Cipra iz let 2002 in 2003, ki ga je parlament sprejel 15. marca 2007. Zakon je začel veljati na dan, ko je bil sprejet, nekatere določbe pa bodo začele veljati na dan uvedbe eura na Cipru. Zakon je predvsem odpravil ali spremenil vrsto členov, da bi se upoštevale vloge in pristojnosti, ki jih Pogodba ES določa za ECB, ESCB in Svet ES. To zadeva zlasti določbe o denarni politiki, denarnih poslih in instrumentih ESCB, opravljanju deviznih poslov ter izdajanju bankovcev in kovancev.

Zakonodaja Cipra, predvsem Zakon o Centralni banki Cipra, je združljiva z zahtevami Pogodbe in Statuta ESCB.

3. STABILNOST CEN

Upoštevanje referenčne vrednosti

12-mesečna povprečna inflacija na Cipru je pod referenčno vrednostjo že od avgusta 2005. Povprečna inflacija na Cipru v dvanajstih mesecih do marca 2007 je znašala 2,0 % in tako bila pod referenčno vrednostjo 3,0 %, pod referenčno vrednostjo pa bo verjetno ostala tudi v prihodnjih mesecih.³

Vzročni dejavniki in trajnost

Ciper ima po tradiciji razmeroma nizko inflacijo, ki včasih sicer niha, kar kaže na občutljivost njegovega majhnega in odprtega gospodarstva za zunanje cenovne šoke. Inflacija po HICP je v obdobju od leta 1999 do leta 2006 v povprečju znašala 2,6 %. Vendar pa je dosegla tudi visoko vrednost približno 6 % spomladi 2000 in nato spet pozimi 2003, v prvem primeru predvsem zaradi višjih cen energije in hrane, v drugem pa zlasti zaradi zvišanj stopenj DDV in trošarin, povezanih s pristopom. V prvi polovici leta 2006 se je inflacija zvišala, nato pa se je marca 2007 znižala na 1,4 %, predvsem zaradi nihanj cen energije in hrane.

³ Po napovedi Komisije iz pomladi 2007 se bo 12-mesečna povprečna inflacija na Cipru do decembra 2007 zmanjšala na 1,3 %, referenčna vrednost pa bo po napovedi znašala 2,8 %.

Inflacija po HICP, brez upoštevanja energije in nepredelane hrane, je zmerna in znaša od leta 2004 v povprečju manj kot 1 %. Zmerna osnovna inflacija kaže, da so osnovni inflacijski pritiski ostali omejeni, v razmerah negativnih produkcijskih vrzeli in zmernih povečanj stroškov dela na enoto (med 1 % in 2 % letno od leta 2004). Plačni pritiski v zadnjih letih, v razmerah slabšanja razmer na trgu dela, so bili ublaženi zaradi večanja deleža tujih delavcev v delovni sili in vzorne plačne discipline v javnem in zasebnem sektorju. Efektivni devizni tečaj ciprskega funta je bil v letih 2005–2006 stabilen in je tako ostal nevtralen glede uvoznih cen.

V prihodnjih mesecih naj bi inflacija po pričakovanjih ostala nizka zlasti zaradi ugodnega osnovnega učinka cen nafte, nižjih cen obleke in obutve in zmanjšanja trošarin za avtomobile. Srednjeročni razvoj inflacije bo precej odvisen od razvoja cen energije in drugih uvoznih cen ter obvladovanja možnih pritiskov plač in povpraševanja v razmerah močne konjunktura in konvergence obrestnih mer in obveznih rezerv. Zvišanje stopenj DDV za živila, farmacevtske izdelke in gostinstvo, ki je povezano z izpolnjevanjem zahtev EU, saj sedanja odstopanja prenehajo veljati konec leta 2007, naj bi po pričakovanjih bistveno (približno za eno odstotno točko), vplivalo na inflacijo. Čeprav bo ta učinek predvidoma le začasen, ni mogoče izključiti nekaterih sekundarnih učinkov, zlasti zaradi vključitve zvišanj DDV v indeks življenjskih stroškov.

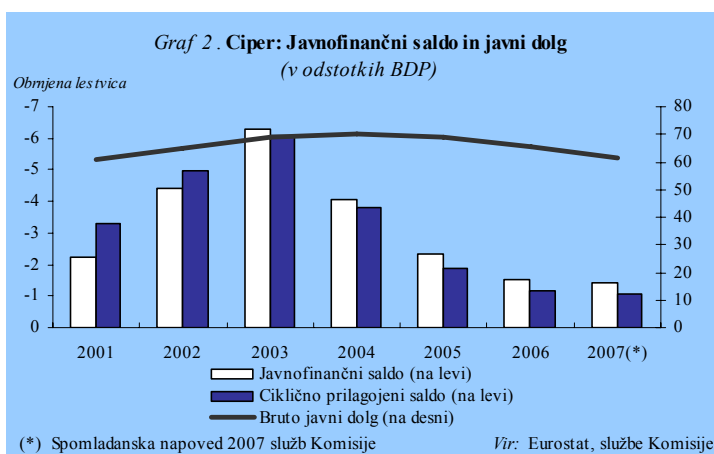
Ciper izpolnjuje merilo stabilnosti cen.

4. PRORAČUNSKO STANJE

Ciper zdaj ni predmet odločbe Sveta o obstoju čezmernega primanjkljaja, ker je bila odločba o obstoju takšnega primanjkljaja na Cipru, ki jo je Svet sprejel 5. julija 2004⁴, razveljavljena z Odločbo Sveta z dne 11. julija 2006⁵.

Javnofinančni primanjkljaj je dosegel najvišjo vrednost 6,3 % BDP leta 2003, vendar se je v naslednjih letih izrazito znižal in je leta 2006 znašal 1,5 % BDP po močnem fiskalnem prilagajanju v letih 2004 in 2005. Za leto 2007 napoved služb Komisije iz pomladi 2007 napoveduje skoraj nespremenjen primanjkljaj (1,4 % BDP).

Svet je v svojem mnenju o posodobljenem konvergenčnem programu Cipra iz decembra 2006 ugotovil, da po popravku čezmernega primanjkljaja v letu 2005 Ciper dobro napreduje proti srednjeročnemu cilju in da je proračunska strategija v programu videti zadostna za zagotovitev, da se

⁴ 2005/184/ES, UL L 62, 9.3.2005, str.19.

⁵ 2006/627/ES, UL L 256, 20.9.2006, str. 13–14.

srednjeročni cilj doseže do leta 2008. Hkrati je Svet pozval Ciper, naj nadzoruje javne izdatke za pokojnine in uvaja nadaljnje reforme na področju pokojninskega in zdravstvenega varstva, da bi izboljšal dolgoročno vzdržnost javnih financ, ter naj izvaja fiskalno konsolidacijo, predvideno v programu.

V sedmih letih do leta 2006 so se deleži skupnih prihodkov in skupnih odhodkov v povprečju zviševali. Skupni prihodki so se povečali predvsem zaradi kombinacije strukturnih in enkratnih ukrepov. Strukturni ukrepi so vključevali uskladitev davčnih stopenj DDV s pravnim redom Skupnosti maja 2004 in ukrepe za preprečevanje davčnih utaj, enkratni ukrepi pa izredne dividende na podlagi preteklega dobička polvladnih organizacij in davčno amnestijo. Tekoči primarni odhodki so se povečali predvsem zaradi zvišanja plač in socialnih transferjev. Od leta 2005 je bila rast izdatkov omejena z uvedbo zgornje meje nominalne stopnje rasti tekočih primarnih in investicijskih odhodkov.

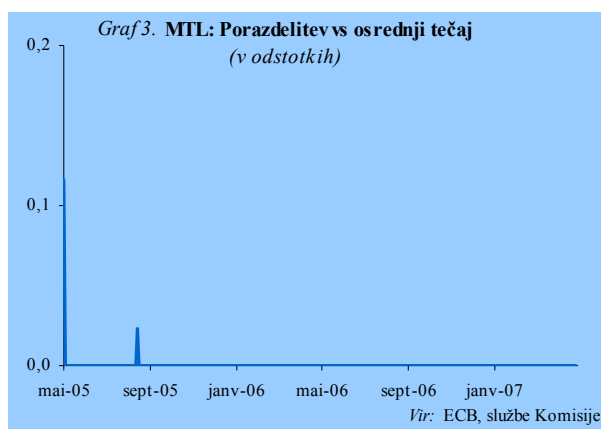
Javni dolg se je med letoma 2000 in 2004 zviševal, od leta 2005 pa se znižuje. Leta 2006 se je znižal na 65,3 % BDP in po napovedi služb Komisije iz pomladi 2007 naj bi se v letu 2007 še zniževal ter dosegel približno 61,5 % BDP.

Ciper izpolnjuje merilo proračunskega stanja.

5. STABILNOST DEVIZNEGA TEČAJA

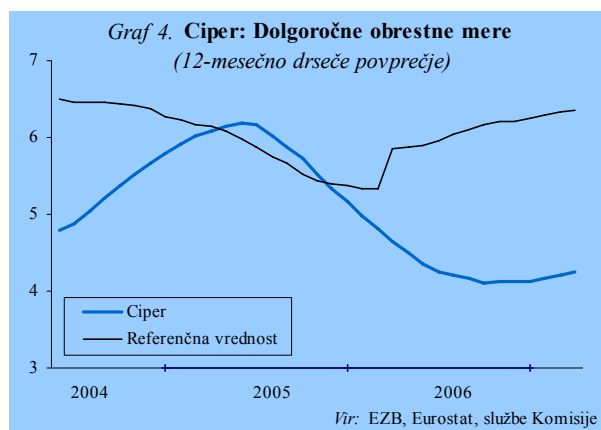
Ciprski funt sodeluje v ERM II od 2. maja 2005, torej 24 mesecev do trenutka sprejetja tega poročila. Pred vstopom v ERM II je Centralna banka Cipra vzdrževala enostransko vezavo na euro, pri čemer je nihanja obvladovala v sorazmerno ozkih mejah. V obdobju ocenjevanja pred vstopom v ERM II (27. april – 1. maj 2005) se je funt gibal blizu prihodnjega srednjega tečaja. Od vstopa v ERM II je bila vrednost funta stalno v zgornji polovici razpona nihanja, blizu srednjega tečaja, in ni doživela hujših napetosti. Dodatni kazalniki, kot so gibanja kratkoročnih obrestnih mer in deviznih rezerv, ne kažejo na obstoj pritiskov na devizni tečaj.

Ciper izpolnjuje merilo deviznega tečaja.

6. DOLGOROČNE OBRESTNE MERE

Povprečna dolgoročna obrestna mera na Cipru je v letu pred marcem 2007 znašala 4,2 %, kar je pod 6,4-odstotno referenčno vrednostjo. Povprečne dolgoročne obrestne mere na Cipru so pod referenčno vrednostjo od novembra 2005. Dolgoročne obrestne mere in tečajne razlike glede na območje eura so se na Cipru v zadnjih nekaj letih zelo znižale. Majhne razlike med donosi v primerjavi z območjem eura kažejo, da je pribitek zaradi deželnega tveganja, ki je upoštevan v tržni ceni, omejen.

Ciper izpolnjuje merilo konvergence dolgoročnih obrestnih mer.

7. DODATNI DEJAVNIKI

Preverili so se tudi dodatni dejavniki, vključno s povezovanjem finančnih in proizvodnih trgov ter plačilnobilančnimi gibanji. Ciprsko gospodarstvo je zelo povezano z EU. Povečujeta se zlasti trgovina in neposredne tuje naložbe, ciprski finančni sistem pa je zelo medsebojno povezan s finančnimi sistemi EU in drugih držav v smislu izpostav in podružnic tujih bank, ki poslujejo na Cipru. Ciprski primanjkljaj plačilne bilance se je v zadnjih letih povečal, od 3,2 % BDP v letu 2003 na 5,9 % BDP v letu 2006. Primanjkljaj kombinirane plačilne in kapitalske bilance se je v tem obdobju povečal z 1,9 % to 5,9 % BDP. Primanjkljaj plačilne bilance kaže na velike neskladnosti v neto trgovini z blagom in storitvami. Običajno znatni presežki iz trgovine s storitvami ne izravnavajo v celoti zelo velikih primanjkljajev v blagovni menjavi in negativnih dohodkovnih bilanc. Kar zadeva financiranje, so neto prilivi neposrednih tujih naložb pokrili velik del salda plačilne bilance.

* * *

Komisija glede na svojo oceno izpolnjevanja konvergenčnih meril meni, da je Ciper dosegel visoko stopnjo trajnostne konvergence.